



สัญญาเลขที่ RDG110010

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

“การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้
เริ่มเรียนเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารในพื้นที่ 3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้”

โดย

นายสุนทร ปิยะวสันต์ และคณะ

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย ตั้งแต่ 15 พฤศจิกายน 2550 - เมษายน 2552

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 สภาพและความสำคัญของการใช้ภาษากับคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในสภาพปัจจุบันของสังคมไทย โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส คนส่วนใหญ่โดยเฉพาะชาวไทยมุสลิมมีความเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาที่หลากหลายในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างกันในสังคม โดยปกติแล้วมีการใช้ภาษาทั้ง 4 ภาษา ได้แก่ ภาษามลายู ภาษาไทย ภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษ ซึ่งภาษาเหล่านี้มักจะใช้ในชีวิตประจำวัน และมีการจัดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามแต่ละภาษามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ดังที่มีบทบัญญัติอัลกุรอานที่ได้กล่าวไว้ว่า “การสร้างขั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดิน และการแตกต่างของภาษาของพวกเขา และการผิพรรณของพวกเขา แท้จริงในการนี้ แน่นนอนยอมเป็นสัญญาณสำหรับบรรดาผู้มีความรู้” (ซูเราะฮ์ที่ 30 โองการที่ 21) ซึ่งสามารถกล่าวถึงความสำคัญของแต่ละภาษาได้ ดังนี้

1.1.1 ภาษามลายู มีบทบาทสำคัญสำหรับประชาชนมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

ซึ่งถือเป็นภาษาแม่ (Mother Tongue) ที่ต้องใช้ภาษามลายูเป็นภาษาหลัก คนส่วนใหญ่ในพื้นที่ใช้ภาษามลายูถิ่นในชีวิตประจำวันมากถึงร้อยละ 75.20 สำหรับการใชภาษามลายูกลางนั้น มีการใช้เพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น

ภาษามลายู นับเป็นภาษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตประจำวันของชาวมุสลิม เป็นภาษาที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษ และถือได้ว่ามีความหมายและความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งสังคมควรให้ความสำคัญในสารประโยชน์ของการใช้ภาษามากกว่าการมองภาษามลายูนั้นเป็นภาษาที่อันตรายต่อรัฐ เป็นภาษาที่เขาต้องใช้ในวิถีชีวิตนับตั้งแต่สร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ไปจนถึงสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมของบรรพบุรุษ ผ่านภาษามลายู ดังที่นอิ อีเยวคีร์วงศ์ (2549: 10) ได้กล่าวว่า ภาษามลายูจึงเป็นส่วนสำคัญของอัตลักษณ์ของคนมุสลิม หากเขาพูด หรือ อ่านภาษาอื่นได้อีกด้วยก็นับเป็นข้อได้เปรียบของเขา แต่การไม่พูดหรืออ่านภาษามลายูได้เลย จะเป็นข้อเสียเปรียบอย่างที่ไม่มีความอื่นใดมาทดแทนได้เลย

นอกจากนี้ภาษามลายูกลาง ยังมีความสำคัญต่อชาวมุสลิมในด้านการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาต่อในประเทศต่างๆ อาทิเช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย และบรูไน เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าภาษามลายูเป็นภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุดในอาเซียน ดังนั้นหากคนไทยมีการเรียนรู้ภาษามลายูก็จะส่งผลให้การศึกษต่อในประเทศที่มีภาษามลายูเป็นภาษาประจำชาติก็เป็นเรื่องที่ไม่ยากสำหรับพวกเขา

1.1.2 ภาษาไทย เป็นภาษาราชการที่เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างคนในชาติ

และมีความผูกพันต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนไทยเพราะเป็นภาษาหลักที่ใช้ติดต่อสื่อสารของชาวไทย และคนไทยถือว่าเป็นผู้โชคดีที่ได้มีภาษาของตนเอง และมีตัวอักษรไทยเป็นตัวอักษรประจำชาติ อันเป็นมรดกอันล้ำค่าที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ เป็นเครื่องแสดงว่าไทยเราเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมสูงส่งมาแต่โบราณกาล และรักษาความเป็นเอกราชยั่งยืนมาจนถึงบัดนี้ (ผะอบ โปษกฤษณะ, 2541 อ้างถึงใน อมรรัตน์ เทพกำปนาท, 2548)

ภาษาไทยมีความสำคัญต่อชาวไทยมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ เพราะจากผลการสำรวจด้านการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า คนส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่ 2 ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร หรือ การประกอบศาสนกิจ (อียาคาด) ในบางพื้นที่ก็จะใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลักในการประกอบพิธี เวลานี้คนมุสลิมส่วนใหญ่เข้าใจภาษาไทยได้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุ 50 ปีลงมา เนื่องจากได้ผ่านระบบโรงเรียน ทำให้เข้าใจภาษาไทยในระดับหนึ่ง แต่ที่เป็นปัญหาคือ ส่วนใหญ่แล้วยังสื่อสารไม่เข้าใจเพราะสาเหตุใหญ่ 2 ประการคือ การสอนภาษาไทยมักจะถูกบิดเบือนว่าชาวมุสลิมจะถูกกลืนความเป็นตัวเอง ทำให้สูญเสียความเป็นมุสลิมไป และผู้นำชุมชนเมื่อไปประชุมไม่ได้นำข่าวสารมาเผยแพร่ให้คนหนุ่มสาวในหมู่บ้านได้รับทราบ (ไพบลีย์ ดวงจันทร์ , 2548 อ้างถึงใน “นักวิชาการหนุนใช้ภาษาเป็นสื่อดับไฟใต้” 2548 และ “แนะพัฒนาการศึกษาภาคใต้ ดึงเด็กเรียนภาษาไทย-คัมภีร์อัลกุรอาน” มปป.)

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าชาวไทยมุสลิมที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ควรจะเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตัวเองได้ โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ผู้ปกครองของนักเรียนในภาคใต้พบว่า การศึกษาวิชาสามัญรวมทั้งภาษาไทย ซึ่งใช้เป็นสื่อการสอนหลักในการเรียนวิชาสามัญมีความสำคัญแก่นาคตของลูกหลานของเขา คุณภาพการศึกษาที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของนักเรียนในภาคใต้ไม่ได้เป็นที่วิตกแก่รัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของชาติเท่านั้น แต่ผู้ปกครองของเด็กนักเรียนเองก็มีความวิตกห่วงใยเหมือนกัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2549: 16) แสดงว่า ทั้งๆที่ภาษาไทยยังไม่สามารถเข้าไปมีบทบาทแทนที่ภาษามลายูและอาหรับ แต่ประชาชนก็มองเห็นคุณค่าของภาษาไทยแล้ว

1.1.3 ภาษาอาหรับ มีบทบาทสำคัญในทุกชุมชนมุสลิมทั่วโลกถือได้ว่าเป็นตัวแบบของศาสนาอิสลาม ซึ่งภาษาอาหรับมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตมุสลิมตั้งแต่ในครรภ์ ชาวมุสลิมส่วนใหญ่จะอ่านคัมภีร์อัลกุรอานมาตั้งแต่เด็ก เพราะถือว่าอัลกุรอานเป็นปฐมโองการที่ท้านศาตามุฮัมมัด (ขอความจำเริญและสันติสุขจงมีแด่ท่าน) ได้รับจากพระผู้เป็นเจ้า ซึ่งการเรียนการสอนอัลกุรอานดังกล่าวก็จะส่งผลให้เด็กตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา มีนิสัยรักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้ภาษาอาหรับและเข้าใจศาสนาไปพร้อมๆ กัน

สุเทพ สุนทรภัสส์ (2547: 96) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอาหรับที่มีต่อชาวมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ดังจะเห็นได้จากการอภิปรายปัญหากฎหมายในรูปของคำถามคำตอบ ในหนังสือชื่อว่า “อัล-ฟาตานิญาฮ์” (Al-Fatawa al-Fataniyah) ของเชคฮ์ อาฮ์หมัด บิน มุฮัมมัด เซ็น บิน มุสตาฟา อัล-ฟาตา

นี (Shaykh Ahmad bin Muhammad Zayn bin Mastafa al-Fatani) ซึ่งเป็นหนังสือรวบรวมข้อวินิจฉัยของผู้รู้กฎหมาย เกี่ยวกับปัญหากฎหมายที่ชาวมุสลิมในจังหวัดปัตตานีและประเทศเพื่อนบ้านได้ประสบ อย่างเช่นในเรื่องความเป็นเอกภาพของพระเจ้า เป็นต้น และคำถามคำตอบส่วนใหญ่จะเขียนภาษามลายู มีการใช้ศัพท์บางคำและบางประโยคเป็นภาษาอาหรับโดยเฉพาะเมื่อมีการอ้างหลักฐานจากคัมภีร์อัลกุรอาน และคำสอนของพระศาสดามาสนับสนุน

นอกจากนี้ มุฮัมมัด อับดุล จับบาร์ เบก (1983 อ้างถึงใน ฮาซัน หมัดหมาน 2002) และ สุเทพ สุนทรภัสร์ (2547) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอาหรับในหนังสือของเขามีชื่อว่า Arabic Loan- Words in Malay (คำภาษามลายูที่ยืมมาจากภาษาอาหรับ) ภาษาอาหรับเป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่ยิ่งใหญ่ ภาษาอาหรับเป็นภาษาพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม แหล่งที่มาของศาสนาอิสลามคือคัมภีร์อัลกุรอานและอัลฮาดิษ (จารีตของพระศาสดา) ก็เขียนด้วยภาษาอาหรับ คัมภีร์อันเป็นที่มาของศาสนาอิสลามดังกล่าว ไม่ว่าจะป็นชาวอาหรับหรือไม่ใช่ชาวอาหรับทั่วโลก จะต้องอ่านจากต้นฉบับที่เป็นภาษาอาหรับ ภาษาอาหรับเป็นสื่อของศาสนาอิสลาม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งภาษาอาหรับและศาสนาอิสลามมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันยากที่จะแยกออกจากกันได้

1.1.4 ภาษาอังกฤษ ถือว่าเป็นภาษาที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าภาษาอื่นๆ

เพราะมีประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการหรือภาษาทางการถึง 81 ประเทศทั่วโลก และหากจะนับประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารกันโดยทั่วไปแล้วก็คงมีมากกว่า 100 ประเทศทั่วโลกทีเดียว แดงเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ๆ รวมถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างๆ ส่วนใหญ่ก็ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางทั้งสิ้น ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนมนุษย์ร่วมโลกหลายเชื้อชาติหลากหลายแห่งทั่วโลกเพียงคนเดียว ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดให้ภาษาต่างประเทศเป็น 1 ใน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 อันเป็นการสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนเน้นการเชื่อมโยงความเป็นไทยกับสากลโลก โดยกำหนดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศทุกช่วงชั้น(ทรงศักดิ์ โอสถานุกเคราะห์, 2548:8)

ความสำคัญของภาษาอังกฤษต่อชาวมุสลิมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ นับวันยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้นอย่างไม่หยุดยั้งเพราะเป็นภาษาที่ถูกใช้เป็นสื่อกลางในกิจกรรมแทบทุกด้าน อันได้แก่

กิจกรรมทางวิชาการ คือ ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้กันมากในการศึกษาระดับอุดมศึกษา หรือระดับที่สูงขึ้น เช่น การศึกษาค้นคว้าจากตำราภาษาอังกฤษ การแสวงหาความรู้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยเฉพาะ อินเทอร์เน็ต

กิจกรรมการสื่อสารไร้พรมแดน ที่มีการสื่อสารโดยผ่านทางเครือข่ายสื่อสารโทรคมนาคม เช่น โทรศัพท์ อีเมล โทรทัศน์ ฯลฯ การใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่ผู้ใช้ต้องศึกษาการใช้งาน และกระบวนการทำงานของเทคโนโลยีผ่านคำสั่งและคู่มืออธิบายเกี่ยวกับอุปกรณ์ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นภาษาอังกฤษ

กิจกรรมทางการค้า ในพื้นที่ภาคใต้มีสภาพการเปิดเสรีทางการค้า โดยเฉพาะบริเวณชายแดนที่มีการค้าติดต่อกันระหว่างกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งการค้ากับประเทศ

ดังกล่าวจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของประชาชนใน 5 จังหวัดชายแดนใต้ก็จะส่งผลให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาที่สูงขึ้น การติดต่อสื่อสารกับคนทั่วโลก ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในสังคมต่อไป

จากความสำคัญของ 4 ภาษาที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าแต่ละภาษามีคุณลักษณะเฉพาะ และมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคน ดังนั้นจากคุณลักษณะพิเศษของการใช้ภาษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการใช้ภาษาที่หลากหลาย โดยเฉพาะภาษาที่ใช้ในการเรียนการสอนที่มีหลักสูตรแตกต่าง จากพื้นที่อื่นๆ จึงต้องใช้สื่อการเรียนการสอนที่เป็นอัตลักษณ์ทางด้านภาษาเพื่อให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตประจำวัน

1.2 ความสำคัญของสื่อการสอน

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533) กล่าวว่า ปัญหาอย่างหนึ่งในการสอนก็คือ แนวทางการตัดสินใจจัดดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการสอนโดยทั่วไป ครูมักมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาสาระ หรือทักษะและมีบทบาทในการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนแต่ละคนด้วยว่า ผู้เรียนมีความต้องการอย่างไร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจผู้เรียนให้เกิดความอยากเรียนรู้และเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียน ได้ตามจุดมุ่งหมาย สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดขึ้นมาเพื่อการเรียนการสอนนั้น ก็คือ การเรียนการสอนนั่นเอง เป็รื่อง กุมุท (2519 : 132-131 อ้างถึงใน จารุวัจน์ สองเมือง, 2546: 4-5) ได้กล่าวสรุปถึงความสำคัญของสื่อการสอน ดังนี้

1.2.1 สื่อการสอน ช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน การฟังเพียงอย่างเดียวเดิวนั้น ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการเข้าช่วยด้วย เพื่อให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเกิดเป็นรูปธรรมขึ้นในความคิด แต่สำหรับสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนย่อมไม่มีความสามารถจะทำได้ การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างรูปธรรมขึ้นในใจได้

1.2.2 สื่อการสอน ช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถใช้ประสาทสัมผัสได้ด้วยตาหู และการเคลื่อนไหวจับต้องได้แทนการฟังหรือดูเพียงอย่างเดียว

1.2.3 เป็นรากฐานในการพัฒนาการเรียนรู้และช่วยความทรงจำอย่างถาวร ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์เดิมไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้ เมื่อมีพื้นฐานประสบการณ์เดิมที่ดีอยู่แล้ว

1.2.4 ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางความคิด ซึ่งต่อเนื่องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทำให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ เช่น เวลา สถานที่ วัฏจักรของสิ่งมีชีวิต

1.2.5 ช่วยเพิ่มทักษะในการอ่านและเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายของคำใหม่ ๆ ให้มากขึ้น ผู้เรียนที่อ่านหนังสือซ้ำก็จะสามารถอ่านได้ทันพวกที่อ่านเร็วได้ เพราะได้ยินเสียงและได้เห็น

1.2.5 ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะมีความจริงจังและมีความหมายชัดเจนต่อผู้เรียน

1.2.6 ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนดไว้จำนวนหนึ่ง

1.2.7 ช่วยให้ผู้เรียนจำ ประทับความรู้ลึกและทำอะไรเป็น เร็วและดีขึ้น

1.2.8 ช่วยส่งเสริมการคิด และการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2.9 ช่วยให้ผู้เรียนสนใจ และมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน

1.2.10 ช่วยให้ผู้เรียนรู้ในสิ่งที่เรียนลำบาก โดยการช่วยแก้ปัญหาหรือข้อจำกัดต่างๆ ได้

1.2.11 ช่วยให้นักเรียนเรียนสำเร็จ ง่ายขึ้น และสอบได้มากขึ้น

ดังนั้น สื่อการเรียนการสอน จึงนับเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในกระบวนการ การจัดการเรียนรู้ ที่สามารถเสริมสร้างและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจต่อการเรียน การศึกษาค้นคว้าไปสู่รายละเอียดในสาระการเรียนรู้อื่นๆเพิ่มเติม การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้ดีขึ้น อีกทั้งยังสามารถพัฒนาการทางความคิดแก่ผู้เรียนอีกด้วย สื่อการสอนจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยสื่อความหมายที่ดีแก่ผู้เรียนโดยทั่วไป

1.3 ปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

ปัจจุบัน สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านภาษาใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีไม่เพียงพอกับความต้องการของคนในพื้นที่ ไม่ทันสมัย และไม่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมที่แท้จริง ส่วนใหญ่เป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาที่มีอยู่นั้น ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ไม่สามารถเสริมสร้างการเรียนรู้แก่ผู้เรียนเท่าที่ควร และไม่สามารถเป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีได้ อีกทั้งไม่สามารถถ่ายทอดความคิดระหว่างอาจารย์กับนักเรียน จึงทำให้ผู้เรียนไม่ซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของการเรียนภาษาได้

นอกจากนี้ พบว่า สื่อการเรียนรู้ในท้องตลาดทั่วไปยังไม่มีกรรวบรวมและเรียบเรียงสื่อที่น่าสนใจที่จะดึงดูดและจูงใจทำให้ผู้อ่านเกิดการเรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาสาระจนสามารถนำไปสู่การค้นคว้าเพื่อการศึกษา และการปรับใช้ในวิถีชีวิตได้ นอกจากนี้ยังไม่พบรูปแบบหนังสือส่งเสริมการอ่านที่ครอบคลุมทั้ง 4 ภาษา อันได้แก่ภาษามลายู ภาษาไทย ภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษ ทั้งที่สังคมในพื้นที่ 3 จังหวัด

ชายแดนภาคใต้มีความต้องการรูปแบบหนังสือพหุภาษาเป็นอย่างมาก เพื่อตอบสนองความต้องการต่อการจัดการเรียนการสอนด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่มีความหลากหลายในพื้นที่แห่งนี้

บุคลากรในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในบางวิชาว่าไม่มีสื่อการสอน นอกจากนี้สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาในสังคมมุสลิมนั้น ยังไม่มีความหลากหลายของภาษาที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของสภาพปัจจุบันในสังคมมุสลิมได้ ซึ่งตามหลักคำสอนของท่านนบี (ซ.ล.) ที่ได้กล่าวไว้ว่า มุสลิมจะต้องปลูกฝังการดำเนินชีวิตตามซุนนะฮ์ หรือแบบอย่างในการดำเนินชีวิตของท่านนบี (ซ.ล.) ลงบนจิตสำนึกของเยาวชนทั้งหลาย เพื่อเป็นกำลังในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นให้กับกลุ่มสังคมของตนเองได้

1.4 ปัญหาด้านผู้สอนในการสอนภาษา

จากประสบการณ์การสอนภาษาของนักวิจัย พบว่า การสอนภาษาปัจจุบันยังมีเครื่องมือประกอบการสอนที่ไม่เพียงพอ การจัดการเรียนการสอนไม่สามารถบูรณาการภาษาในรายวิชาต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษากับกลุ่มผู้เรียนได้ เนื่องจาก ผู้เรียนไม่มีการนำความรู้ไปใช้ด้วยขาดความมั่นใจ และการไม่นำภาษาไปใช้ในวิถีชีวิต ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะการใช้ภาษา ครูผู้สอนภาษาส่วนหนึ่งไม่ได้สำเร็จการศึกษาด้านภาษาโดยตรง แต่จำเป็นต้องสอนภาษาเนื่องจากขาดแคลนบุคลากรทางด้านภาษา

จากรายงานผลการสำรวจเรื่อง ความต้องการพัฒนาการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2540) พบว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนระดับประถมศึกษาเป็นผู้ที่ไม่มีวุฒิกิจการศึกษาทางภาษาอังกฤษถึงร้อยละ 65 และวุฒิกิจการศึกษาที่ครูส่วนใหญ่ได้รับคือ ร้อยละ 83 จบระดับปริญญาตรี ตัวเลขดังกล่าวก่อให้เกิดคำถามขึ้นมาว่าปัญหาของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จะมีสาเหตุหนึ่งมาจากเรื่องนี้หรือไม่ นอกนั้นเป็นครูที่เรียนสาขาวิชาอื่น ๆ แต่ต้องมาสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2539) ดังนั้นปัญหาจากครูผู้สอนจึงถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะครูผู้สอนจะต้องมีภูมิหลังทางการศึกษาที่สำเร็จการศึกษาโดยตรงทางด้านภาษา ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาการออกเสียง) สำเนียงเพี้ยน (วิธีการสอนภาษาที่มุ่งเน้นการสอนไวยากรณ์ (Grammar) มากกว่าการสนทนาเพื่อนำไปใช้ นอกจากนี้ สังคมยังมีค่านิยมที่เห็นว่าครูเป็นศูนย์กลาง กล่าวคือ ครูยังเข้าใจว่าตนเองเป็นผู้รู้มากที่สุด ถูกที่สุด และมีอำนาจที่สุดในกระบวนการเรียนรู้ (เกษตรชัย และหิม , อัคนัน สือแม และอิบรอหิม เต๊ะแห, 2547:2)

1.5 ปัญหาด้านผู้เรียนในการเรียนภาษา

ด้วยในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้เรียนส่วนใหญ่พูดภาษามลายูถิ่นเป็นหลัก เมื่อผู้เรียนเข้าสู่ระบบการศึกษามักจะนำภาษาพูดมาใช้ในการเขียน ทำให้การนำเสนอเป็นภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน และเมื่อมีการใช้ภาษาในการสื่อสารระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนมักใช้ภาษาในระดับเดียวกันกับกลุ่มเพื่อน ทำให้มีการใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมกับกลุ่มคนในแต่ละระดับ นอกจากนี้ผู้เรียนไม่สามารถใช้ภาษาเพื่อสื่อความต้องการที่แท้จริงของตนเองได้ ทำให้เกิดความผิดพลาดในการสื่อความหมายที่แท้จริง

นอกจากนี้ ผู้เรียนส่วนหนึ่งยังมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการเรียนภาษา และคิดว่าการเรียนรู้ภาษาเป็นเรื่องที่ยาก แม้ผู้เรียนที่เรียนภาษาจะใช้ระยะเวลาในการศึกษา แต่ไม่สามารถนำภาษาที่เรียนไปใช้ในการสื่อสารได้ (เช่น การสนทนา เป็นต้น) และพฤติกรรมของผู้เรียน ตลอดจนกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณลักษณะที่ว่าผู้เรียนมีความเคยชินกับการท่องจำ โดยไม่เข้าใจหลักสำคัญของภาษาแต่ละภาษาอย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดปัญหาการออกเสียง หรือการสะกดคำบางตัวไม่ถูกต้อง

1.6 นโยบายการจัดการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

การจัดการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีลักษณะเด่นที่แตกต่างจากการจัดการศึกษาในภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของนโยบายต่อไปนี้

1.6.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ภาษาไทย
- 2) คณิตศาสตร์
- 3) วิทยาศาสตร์
- 4) สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 5) สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6) ศิลปะ
- 7) การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 8) ภาษาต่างประเทศ

โดยสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ

การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษา ต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

1.6.1.1 การจัดหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียน ทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย

1.6.1.2 การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ การจัดการศึกษาบางประเภท ที่มี

กลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริม ความเป็นเลิศด้านต่างๆ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องในด้านต่างๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษานอก ระบบและการศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่างๆ การจัดการศึกษาเหล่านี้สามารถปรับใช้ มาตรฐานการเรียนรู้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการให้ เป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1.6.1.3 การจัดการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางใน การจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครู ผู้สอน และผู้จัดการศึกษา จะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุน ผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูล เหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการ คิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยังมุ่งพัฒนา ความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของความขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของตัวบุคคล องค์กร และสังคม ฉะนั้น สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ หาทางแก้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวข้อง ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วย

1.6.1.4 สื่อการเรียนรู้ การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ หลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลา อย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ

ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศ มาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรพิจารณาหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและ ต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1.6.1.4.1 จัดทำและจัดหาสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

1.6.1.4.2 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

1.6.1.4.3 จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน

1.6.1.4.4 ศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม หลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

1.6.1.4.5 ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่เป็นอย่างดีเสมอ

1.6.1.4.6 จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

1.6.1.4.7 จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น

1.6.1.4.8 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ

1.6.2 หลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546

เพื่อให้การจัดการศึกษาอิสลามศึกษามีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้จัดการศึกษาเน้นความรู้คู่คุณธรรม จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรอิสลามศึกษาไว้ ดังนี้

1.6.2.1 เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอิสลามศึกษาที่มุ่งให้มุสลิมทุกคนได้รับการศึกษาด้านอิสลามศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.6.2.2 เป็นการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนถือปฏิบัติหลักการอิสลามในการดำรงชีวิต

1.6.2.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

1.6.2.4 เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้

1.6.2.5 เป็นหลักสูตรจัดการศึกษาทุกรูปแบบ (กระทรวงศึกษาธิการ, มปป.)

หลักสูตรอิสลามศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้ ทักษะและ เจตคติที่ดีต่อศาสนาอิสลาม โดยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 3 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาอิสลามศึกษา และเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาอิสลามศึกษา

หลักสูตรอิสลามศึกษากำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือ กระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็นกลุ่ม ดังนี้

1.6.2.5.1 กลุ่มศาสนาอิสลาม

1.6.2.5.2 กลุ่มสังคมศึกษาและจริยธรรม

1.6.2.5.3 กลุ่มภาษา : สำหรับกลุ่มภาษา จะประกอบด้วย

สาระที่ 1 ภาษาอาหรับ มีมาตรฐานการเรียนรู้ 1 มาตรฐานคือ มาตรฐานการเรียนรู้

อม 1.1 เข้าใจกระบวนการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่า และมีทักษะในการใช้ภาษาอาหรับเพื่อการเรียนรู้ ค้นคว้า ตีความบทบัญญัติอิสลาม และสื่อความหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ อม 1.1 หมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ของสาระที่ 1 ภาษาอาหรับและเป็นมาตรฐานที่ 1

สาระที่ 2 ภาษามลายู มีมาตรฐานการเรียนรู้ 1 มาตรฐาน คือ มาตรฐานการเรียนรู้ อม 2.1

เข้าใจกระบวนการฟัง ดู พูด อ่าน และเขียน เห็นคุณค่า และมีทักษะในการใช้ภาษามลายู เพื่อการเรียนรู้ สื่อความหมาย และค้นคว้า ความรู้จากแหล่งวิทยาการ เกี่ยวกับศาสนาอิสลามอย่างสร้างสรรค์ และมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ อม 2.1 หมายถึง มาตรฐานการเรียนรู้ของสาระที่ 2 ภาษามลายู และเป็นมาตรฐานที่ 1

1.6.3 Bilingual Education (นโยบายการสอนภาษาของประเทศไทย)

เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาปัจจุบัน ที่มุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบทวิภาษา (Bilingual Education) ดังที่ สมมุติฐานของ จิม คัมมินส์ (มปป. อ้างถึงใน มาลอน, 2000) ได้กล่าวไว้ว่า “การเรียนรู้สองภาษา ถ้าเด็กอยู่ชั้นที่ 1 ก็จะมีสติปัญญาไม่เก่งทั้งสองภาษา แต่ถ้า เด็กพัฒนาก้าวไปอีกขั้น ก็อาจจะรู้สติปัญญาภาษาใดภาษาหนึ่งดีขึ้น และถ้าเด็กได้พัฒนาต่อไปจนถึงขั้นสูงสุด เด็กก็จะสามารถสื่อสารได้เป็นอย่างดีทั้งสองภาษา ณ ขั้นสูงสุดนี้เองที่คัมมินส์และนักวิจัยคนอื่นเชื่อว่าเรา จะเห็นประโยชน์ที่แท้จริงของการเรียนแบบทวิภาษาได้” นอกจากนี้นโยบายขององค์การยูเนสโก ในปี 1951 และ 2001 ที่ให้ความสำคัญในการจัดรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาแม่ เป็นสื่อแก่เด็กกลุ่ม ชาติพันธุ์ ซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สุดในขณะนี้ และกำลังมีการรณรงค์ทั่วโลก

ดังนั้น จากสภาพและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ทางคณะผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการ จัดทำโครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเรื่องนี้ขึ้น ส่วนหนึ่งเพื่อเป็นสื่อที่ส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่ม เรียนด้วยภาษามลายูอักษรโรมัน ไทย อาหรับ และอังกฤษ ที่สะท้อนและครอบคลุมเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิถี ชีวิตมุสลิม โดยผ่านกระบวนการศึกษาและรวบรวมข้อมูลเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้จาก สถานการณ์ ปัญหา และความต้องการของผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนการสอนใน 3 จังหวัดชายแดน ภาคใต้ เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน อันนำไปสู่ การสร้างความสามัคคีทั้งทางภาษาและวัฒนธรรม และเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาแบบพหุ ภาษาใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำไปสู่การยกระดับมาตรฐานการศึกษาของชายแดนใต้ให้มีคุณภาพ เทียบเท่ากับมาตรฐาน และสอดคล้องกับนโยบายภาษาแห่งชาติ ที่ได้ตระหนักถึงความสำคัญใน การศึกษาแบบทวิภาษาและการศึกษาแบบพหุภาษา (Bilingual and การจัดการศึกษาแบบพหุภาษา in the National Language Policy) ในที่สุดโดยมีรูปแบบการนำเสนอเรื่องราวที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นการนำเสนอ เรื่องเป็นชุดๆ แต่ละชุดมีเนื้อหาร้อยเรียงเป็นเรื่อง ๆ ละ 4 ภาษา นำเสนอด้วยภาพสีสร้างแรงจูงใจใน การเรียนรู้ มีการขยายคำและการอธิบายเรื่องที่ยึดโยงกับหลักการศาสนาที่ถูกต้อง โดยการนำบทอัลกุ ราน และอัลหะดีษ เป็นตัวสร้างความเข้าใจ ผู้เป็นเรื่องราวนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาสังคม และ สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศาสนาที่ถูกต้อง ควบคู่กับการเรียนรู้และเข้าใจภาษาหลักและภาษาที่ สองสามและสี่แก่ผู้เริ่มเรียนต่อไป

2. วิทยุวิจัย

จะพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนด้วยภาษามลายูอักษรโรมัน ไทย อาหรับ และอังกฤษ ที่สะท้อนและครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตคนมุสลิมผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมได้ อย่างไร ซึ่งมีวิทยุวิจัยย่อยดังนี้

2.1 สถานการณ์ ปัญหาและความต้องการ ด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาในพื้นที่ 3

จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นอย่างไร

- 2.2 ขอบข่ายเนื้อหาสาระที่จะใช้ในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียน ควรประกอบด้วยเรื่องอะไรบ้าง และสะท้อนวิถีชีวิตมุสลิมอย่างไร
- 2.3 การจัดการศึกษา การจัดการศึกษาแบบพหุภาษา และ Content-based Instruction - CBI เป็นอย่างไร
- 2.4 กระบวนการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนที่ดี ด้วย 4 ภาษา ที่มีรูปแบบน่าสนใจ ควรเป็นอย่างไร
- 2.5 กลุ่มผู้เริ่มเรียนมีความคิดเห็นต่อหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนนี้ อย่างไร
- 2.6 แนวทางการนำหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนไปใช้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาได้มีวิธีการอย่างไร
- 2.7 โครงการวิจัยนี้จะส่งเสริมให้นโยบายการจัดการศึกษา แบบทวิภาษาและ การจัดการศึกษาแบบพหุภาษา ดีขึ้นหรือไม่ อย่างไร
- 2.8 หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียน จะเป็นสื่อการสร้างความสมานฉันท์ทางภาษาและวัฒนธรรมได้หรือไม่
- 2.9 หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และนวัตกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้ภาษาได้ หรือไม่

3. วัตถุประสงค์

- 3.1. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้จากสถานการณ์ ปัญหา และความต้องการของผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนการสอนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3.2. เพื่อพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียน ด้วยภาษาไทย อังกฤษ มาลา ยู่อักซารูมี และอาหรับ ที่สะท้อนและครอบคลุมเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวิถีชีวิตมุสลิม
- 3.3. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนที่มีคุณภาพสามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนพื้นที่ และนโยบายการจัดการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 3.4. เพื่อศึกษาแนวทางการนำหนังสือที่ผลิตไปใช้พัฒนาทักษะภาษาทั้ง 4 ภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียน

4. ขอบเขตด้านเนื้อหาและภาษา

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

สำหรับรายละเอียดเนื้อหาที่จะนำมาเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่านฯ จะเกี่ยวเนื่องกับประเด็นเรื่องต่าง ๆ ในวิถีชีวิตของคนมุสลิม โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1.1 เนื้อหาที่มีลักษณะมั่นคงถาวร (ยึดตามหลักการ)

4.1.2 เนื้อหาที่ผ่อนปรนและยืดหยุ่นได้ (ตามสถานการณ์ ปัญหา-ความต้องการในพื้นที่)

ทั้งนี้ประเด็นสำคัญที่จะนำมาใช้ในการเขียนเนื้อหาในหนังสือส่งเสริมฯ จะได้จากเวทีประชุมเป็นสำคัญ โดยอยู่ภายใต้กรอบนี้ หรือประเด็นอื่นๆตามความต้องการของกลุ่มผู้เริ่มเรียน เช่น

4.1.2.1 หลักการศรัทธา

4.1.2.2 หลักการอิสลาม

4.1.2.3 จริยธรรมอิสลาม

4.1.2.4 ชีวประวัติท่านศาสดาฯ

4.1.2.5 คุณค่าเรื่องราวของอัลกุรอาน

4.1.2.6 คุณค่าของสุนนะห์

4.1.2.7 มารยาทของคนมุสลิม

4.1.2.8 อาหารหะลาล-หะรอม

4.1.2.9 สิ่งเสพติดและมีนเมา

4.1.2.10 ความฝันในมิตีอิสลาม

4.1.2.11 คุณค่าต่างๆที่ควรรู้

4.1.2.12 สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่

4.1.2.13 ความเป็นมนุษยชาติ (อุมมะห์)

4.2 ขอบเขตด้านภาษา

เนื่องจากหนังสือฯ นี้จะเน้นภาษา เป็นลำดับที่หนึ่ง ตามมาด้วยเรื่องเนื้อหา โดยกระบวนการนำเสนอเรื่องจะประกอบด้วย 4 ภาษา เริ่มจากภาษาภาษามลายูอักษรโรมัน ภาษาไทย ภาษาอาหรับ และภาษาอังกฤษ

5. ผู้เกี่ยวข้อง/ผู้นำไปใช้

ผู้เริ่มเรียน (Beginners) หมายถึง ทุกคนที่เริ่มเรียนภาษาที่ 2, 3 และ 4 โดยไม่จำกัดอายุ เพศ และระดับการศึกษา ได้แก่

5.1 ผู้เรียนในระบบการศึกษา

5.1.1 นักเรียนในระบบโรงเรียน ได้แก่ นักเรียนระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนของรัฐ ครูระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนของรัฐ ผู้เริ่มเรียนระบบสองภาษา (Bilingual Beginners)

5.1.2 นักศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับอุดมศึกษา

5.2 ผู้เรียนนอกระบบการศึกษา ได้แก่ ครูและนักเรียนตาดีกา ครูและนักเรียนสถาบันศึกษา ปอเนาะ ครู และนักเรียน กศน.

5.3 หน่วยงานของรัฐ /ผู้นำชุมชน /ประชาชนทั่วไป ได้แก่ ตัวแทน ศูนย์อำนวยความสะดวกส่วนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน สำนักผู้ตรวจราชการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 12 ยะลา และ สำนักเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส

6. พื้นที่เป้าหมายในกระบวนการทดสอบใช้

โรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อุดมศึกษา ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

6.1 โรงเรียนประถมศึกษา

- โรงเรียนผดุงศาสตร์วิทยา ต.ยูโป อ.เมือง จ.ยะลา ประถมศึกษา
- โรงเรียนแสงสันติ ต.ปิตุมุตี อ.ยะรัง จ.ปัตตานี
- โรงเรียนสวนสวรรค์ อ.เมือง จ.นราธิวาส

6.2 โรงเรียนมัธยมศึกษา

- โรงเรียนพัฒนาวิทยา อ.เมือง จ.ยะลา
- โรงเรียนบำรุงอิสลาม ต.ปุยุต อ.เมือง จ.ปัตตานี
- โรงเรียนอัตตารียะห์อิสลามมิยะห์ อ.เมือง จ.นราธิวาส

6.3 อุดมศึกษา

- สถาบันภาษานานาชาติ อ.เมือง จ.ยะลา

7. ระยะเวลาการศึกษา

18 เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2550 จนถึงวันที่ 30 เมษายน 2552

8. ขั้นตอนการดำเนินงาน

- 8.1. จัดเวทีระดมปัญหาและความต้องการจากกลุ่มผู้เรียน เกี่ยวกับเรื่องปัญหาเด็ก ความต้องการของเด็กต่อเรื่อง ลักษณะเรื่อง รูปแบบการนำเสนอเรื่อง สรุปเป็นเนื้อหาสาระที่ใช้ในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพหุภาษาฯ
- 8.2. จัดเวทีระดมปัญหาและความต้องการจากกลุ่มผู้สอน เกี่ยวกับเรื่องปัญหาเด็ก การจัดการเรียนการสอนภาษา ความต้องการต่อเรื่อง ลักษณะเรื่อง รูปแบบการนำเสนอเรื่อง สรุปเป็นเนื้อหาสาระที่ใช้ในการเขียนหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพหุภาษาฯ
- 8.3. จัดเวทีระดมสถานการณ์ปัญหาและความต้องการจากกลุ่มผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนที่มีต่อบุตร และนำเสนอรูปแบบหนังสือที่อยากเห็นร่วมกัน
- 8.4. นักวิจัยและตัวแทนชุมชนร่วมสรุปปัญหา ความต้องการ พร้อมวิเคราะห์และคัดเลือกปัญหา จัดหมวดหมู่ปัญหาและความต้องการ
- 8.5. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการศึกษา Multilingual Education และ CBI ตลอดจนเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่านฯ
- 8.6. จัดประชุมนักวิจัยร่วมกำหนดหัวข้อเรื่องการจัดทำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดพหุภาษา
- 8.7. ประชุมปฏิบัติการ(Workshop) จัดทำร่างหนังสือฯ ด้วย 1 ภาษาหลักพร้อมแปลเป็นภาษาไทย
- 8.8. จัดเวทีนักวิจัยแต่ละกลุ่มร่วมพิจารณาเนื้อหาที่เขียน และรูปแบบที่เขียนเป็นภาษาไทย
- 8.9. นักวิจัยและนักภาษาให้ความหมาย(แปล)หนังสือส่งเสริมการอ่านฉบับร่างจากภาษาที่ 1 และ 2 เป็นภาษาที่ 3 และ 4
- 8.10. จัดประชุมปฏิบัติการ(Workshop) พิจารณาเนื้อหาและภาษาจาก 15 เรื่อง พร้อมปรับปรุง และแก้ไขร่วมกัน
- 8.11. จัดส่งหนังสือส่งเสริมการอ่านฉบับร่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาทั้ง 15 เรื่อง
- 8.12. นักวิจัยแต่ละกลุ่มร่วมกันสรุปและปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะร่วมกัน
- 8.13. จัดรูปเล่มหนังสือส่งเสริมการอ่านฯ ฉบับร่าง
- 8.14. เวทีชี้แจง และทำความเข้าใจในผู้สนใจร่วมการวาดภาพประกอบเรื่อง
- 8.15. จัดเวทีพิจารณาการเขียนภาพประกอบเรื่องโดยนักวิชาการในพื้นที่
- 8.16. ทดสอบหาประสิทธิภาพหนังสือส่งเสริมการอ่าน ประมาณ 15 เรื่อง เพื่อดูความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษา และทัศนคติต่อหนังสือฯ จากกลุ่มผู้ใช้ที่เป็นผู้เรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา จำนวน 3 ครั้ง
 - 8.16.1 ครั้งที่ 1 ทดสอบในสัดส่วน 1 ต่อ 1 (1 ชื่อเรื่อง อ่าน 1 คน) และเมื่อทดลองเสร็จแล้วนำหนังสือหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) โดยการประเมินจากคะแนนการ

ปฏิบัติของผู้เรียนในแต่ละหน่วยของเอกสาร และหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) โดยการประเมินจากคะแนนหลังเรียน และปรับปรุง ครั้งที่ 1

8.16.2 ครั้งที่ 2 ทดสอบในกลุ่มเล็ก ในสัดส่วน 1 ต่อ 10 (1 ชื่อเรื่อง อ่าน 10 คน) และเมื่อทดลองเสร็จแล้วนำหนังสือหาประสิทธิภาพหนังสือโดยใช้สูตร E1 (คะแนนรวมทั้งหมดหารจำนวนนักเรียนที่ทดลอง) และ E2 (คะแนนรวมทั้งหมดหารจำนวนนักเรียนที่ทดลอง) และปรับปรุง ครั้งที่ 2

8.16.3 ครั้งที่ 3 ทดสอบกลุ่มภาคสนามใน 1 ห้องเรียน โดยการสุ่มอย่างง่าย และเมื่อทดลองเสร็จแล้วนำหนังสือหาประสิทธิภาพหนังสือโดยใช้สูตร E1 (คะแนนรวมทั้งหมดหารจำนวนนักเรียนที่ทดลอง) และ E2 (คะแนนรวมทั้งหมดหารจำนวนนักเรียนที่ทดลอง) และปรับปรุง ครั้งที่ 3

8.17. ปฏิบัติการทดลองใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านฯ ในกลุ่มผู้เรียน ครู ผู้ปกครองและผู้นำชุมชน แต่ละกลุ่ม จำนวน 3 ครั้ง พร้อมประเมินการใช้ร่วมกัน และนำมาประมวลข้อมูลร่วมกัน

8.18. ประชุมปฏิบัติการ(Workshop) จากตัวแทนผู้เกี่ยวข้อง เพื่อหาแนวทางการนำหนังสือไปใช้

8.19. จัดเวทีถอดบทเรียนการทำงานเพื่อเขียนรายงานวิจัย

8.20. เขียนรายงานผลการวิจัยฉบับรายงานความก้าวหน้า และรายงานฉบับสมบูรณ์

8.21. จัดเวทีนำเสนอผลการวิจัยต่อสาธารณชน

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

9.1. ได้ข้อมูลองค์ความรู้ในเนื้อหาสาระที่ผู้เริ่มเรียนต้องการเรียนรู้จากสถานการณ์ ปัญหา และความต้องการ ที่ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตมุสลิมเบื้องต้น ที่ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาเชิงภาษาควบคู่กับวิถีชีวิตมุสลิม

9.2. ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนที่มีคุณภาพด้วยภาษาไทย อังกฤษ มาลาญอักษรโรมัน และอาหรับ ที่ผ่านกระบวนการวิจัยอย่างมีส่วนร่วม

9.3. ได้กระบวนการพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนพื้นที่ และนโยบายการจัดการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

9.4. ได้แนวทางการนำหนังสือที่ผลิตไปใช้ในการพัฒนาทักษะภาษาทั้ง 4 ภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียน โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องด้านการจัดการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

9.5. นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ทางภาษาและวัฒนธรรมที่สามารถสร้างความเข้าใจที่ดีและลดช่องว่างความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันในอนาคต

9.6. ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และนวัตกรรม ที่ใช้ในการเรียนรู้ภาษา

9.7. ได้สื่อการเรียนรู้ที่มีอัตลักษณ์พิเศษที่เหมาะสมกับคนในพื้นที่

9.8. ทำให้กลุ่มคนในสังคมที่หลากหลายทางภาษาและวัฒนธรรมมีความเข้าใจในวิถีชีวิตของมุสลิมที่ถูกต้องตามหลักศาสนาบัญญัติ

9.9. เป็นสื่อที่สามารถนำไปสู่การเผยแพร่การเรียนรู้ภาษาทั้งในและต่างประเทศ

9.10. เป็นสื่อที่สามารถให้ผู้เริ่มเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันที่ถูกต้องได้

9.11. สามารถส่งเสริมนิสัยรักการอ่านและใฝ่เรียนรู้ และมีทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาต่อไป

10. output เพื่อการนำเสนอสู่สังคม

6 เดือนแรก : ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนฉบับร่างครั้งที่ 2 ที่ประกอบด้วย 4 ภาษา (มาลายูอักษรโรมัน ไทย อาหรับและอังกฤษ) จำนวน 10-15 เรื่อง

10 เดือน : ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนฉบับร่างที่ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ประกอบด้วย 4 ภาษา (มาลายูอักษรโรมัน ไทย อาหรับและอังกฤษ) จำนวน 10-15 เรื่อง

12 เดือน : ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนฉบับร่างที่ผ่านการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ และมีภาพประกอบเรื่อง ที่ประกอบด้วย 4 ภาษา (มาลายูอักษรโรมัน ไทย อาหรับและอังกฤษ) จำนวน 10-15 เรื่อง

18 เดือน : ได้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดพหุภาษาสำหรับผู้เริ่มเรียนที่สมบูรณ์ทั้ง 4 ภาษา (มาลายูอักษรโรมัน ไทย อาหรับและอังกฤษ) จำนวน 10-15 เรื่อง ที่ผ่านกระบวนการจัดทำอย่างมีส่วนร่วม โดยผ่านการทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน และผ่านกระบวนการทดลองใช้ในกลุ่มต่างๆ ตลอดจนได้แนวทางและแผนการนำหนังสือที่ผลิตไปใช้ในกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้เริ่มเรียนรู้ในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน หรือกลุ่มผู้ใช้ทั่วไป